

Med TT til Chamonix

Av Reidun Okkenhaug

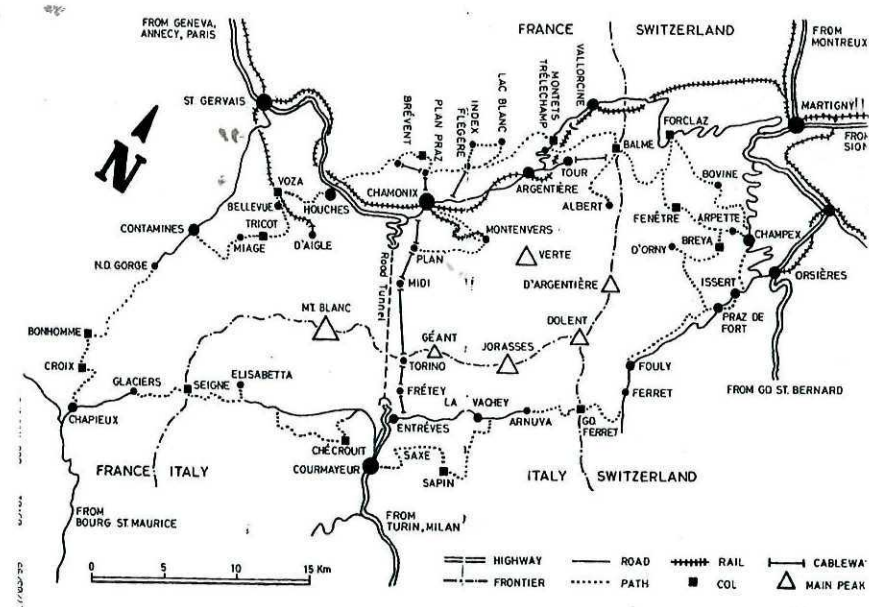
Etter mange måneders tankevirksomhet rundt temaet fellestur til Frankrike og Chamonix, samt en god porsjon planlegging og praktiske forberedelser, kunne endelig TTs fellestur starte 16. juli 1998. Flyturen til Genève gikk greit, og gruppa ankom alpelandsbyen Contamines med buss samme ettermiddag. Eventyret lå foran oss.

Contamines (1167 moh) er kjent for sin flotte kirke i barokkstil. Etter en liten forfriskning på landsbyens kafé tok vi fatt på en tre timers tur til fjellhytta Chalets de Balme.

Vi beveget oss innover i Montjoie-dalen, som for en stor del er nasjonalreservat. Vi passerte Notre Dame de la Gorge med sine mange og små kapeller viet forskjellige helgener. Vi var nå i et område hvor de fleste innbyggerne tilhører den katolske kirke. Her hvor dalen snevrer seg inn og alle må passere før det bærer til fjells, lå i gamle dager kasterøysene på rekke og rad. Det var viktig å tilbe sine helgener om å få en god tur over fjellet. Tradisjonen er bragt videre med småkapeller bygd i nyere tid, på steder der steinrøysene lå.

Vi var på historisk grunn, og skulle følge en 2000 år gammel romersk hærveg opp til Col Bonhomme (2329 moh). Historien sier at vegen var en del av forbindelsen mellom Romerriket og det gamle Frankerriket. Vi passerte nydelige steinbruer, hørte suset fra Bon Nant-elva og passerte frodig furu- og lerkeskog. Ved passering av tregrensa så vi at lerkeskogen når høyest opp i fjellet. Snart kom vi til en liten kafé og lot oss friste til en stopp. Vel framme på fjellhytta Balme ligger dalen tilbake i nydelig kveldssol. Vi fikk egne rom med køyesenger. Madrassene var fylt med halm, noe uvant for oss, men faktisk behagelig å ligge på. Sengene var redd opp med hvite laken, som var vasket i fjellbekken og rullet for hånd.

Andre dag våknet vi til blå himmel, men hytta lå fortsatt i skyggen. Etter fransk frokost og med lett kost i magen sikk-sakket vi oss opp dalsida for etter hvert å kunne nyte den etterlengtede sola. Vi passerte små fjellbekker og vann; det var ikke lenge siden snøen forsvant her. Nå hadde gjengen fått opp dampen, og 600 høydemeter opp til Col de Bonhomme gikk raskt unna. Vel oppe forandret landskapet seg, og sørover skimtet vi lugnere fjell. Her tok vi av den romerske hærvegen og bega oss videre til neste fjellovergang. Undervegs fikk vi øye på en marmott-familie på ganske nært hold og de underholdt oss med leken sin. Dette er et slags murmeldyr som har en særegen og velkjent skrikelyd.

Langs stien kunne vi nyte synet av vakre blomster av alle slag. Mange kjente vi igjen hjemmefra, men ofte er fargene enda sterkere og blomstene større enn i Norge. Vi så flere varianter av blåklomme, enzian, margeritter, asters, liljer og orkideer. Snart passerte vi Refuge du Col de la Croix du Bonhomme og kom opp i snødekte fjellsider som skulle føre oss over dagens høyeste fjellovergang Col des Fours (2665 moh), stedet for dagens lunsj. Dalsidene er grønne og frodige, i sterk kontrast til snødekte topper og store isbremassiv. I landskapet nordover skimtet vi spisse fjellformasjoner som vitnet om at vi nærmet oss de høyeste toppene i Sentral-Europa. Foran oss ser vi Aiguille de Glacier (isbre-nålene) og Aiguille Bionnassay (nålen til Bionnassay). Vi lot oss fjetre av sterke kontraster. Nedover dalsiden gikk stien langs elv og fossefall. Da vi passerte en flokk krøtter som var samlet til felles oppsyn og melking, fikk det oss virkelig til å tenke på reklamen på sveitsisk sjokolade. Her går eierne av buskapen sammen om fellesfjøs, og det er ikke uvanlig å eie ei ku selv om du ikke er bonde. Det er status å eie ku, og enda mer stas å være eier av den kua som blir kåret til «dronning» i landsbyen. Og sannelig passerte vi ikke en melkestasjon på hjul. Oppi blomsterenga og dalsida melkes kyrne, og melken bringes deretter ned til setra med den mobile melkestasjonen.

Alperosen farget store fjellpartier rød.

Foto Reidun Okkenhaug

Vi skulle overnatte på Refuge des Mottets (1870 moh), en gammel seter som har holdt sine tradisjoner med hjemmelaget mat, vin og brennevin i hevd. Dette er til stor glede for fjellvandrene. Oppholdsrommet og spisesalen er det rene mini-bygdemuseum med redskaper og utstyr fra tidligere tiders drift. På Refuge des Mottets får du trekkspill-musikk og dans til kveldens dessert. Det var vertinna som sørget for musikken. Natta tilbragte vi på rekke og rad på madrasser i det tidligere fjøset. En i gruppa valgte å ligge ute på steinhellene under stjerneklar himmel. Historien tier om hvor mange mus som hoppet over ullteppene i løpet av natta. Et uforglemmelig sted med hyggelig atmosfære, men ganske primitivt.

Tredje dag lovet også godt, med en upåklagelig værmelding som lovet sol og klar himmel. Frokost klokka sju og avgang en time etter. I Alpene er det om å gjøre å komme seg opp i høyden før sola begynner å varme. Oppstigningen denne dagen, ca. 650 meter til Col de la Seigne på 2516 moh, var snart unnagjort. Stien var spesielt lettgått i nydelige blomsterenger. Fjellpasset danner grensen mellom Frankrike og Italia.

Utsikten som møtte oss, var imponerende; foran oss lå Mont Blanc og badet seg i formiddagssola. Vi er kommet inn i Val Veni, og det er tid for lunsj i blomsterenga. Spesielt moro var det å oppleve villasters. Lenger fremme i dalen passerte vi Elisabetta-hytta, som er satt opp til minne om italienske alpine militærtropper. Vi passerte også enorme isbrearmer med tilhørende morenerygger; de største var Glacier du Miage og Lex Blanche. Bresjøen som har dannet seg i bunnen av dalen, heter Lac Combal, og er et yndet utfartssted for familier og andre naturvenner. Denne dagen var det mange høydemeter ned, til Cantine de la Visaille på 1659 moh. Vi var på full fart ned i sivilisasjonen og snart fant vi oss selv traskende på en asfaltert fjellveg. Vi hadde gått tre etapper på den kjente rundturen Tour de Mont Blanc.

Bussen videre tråkket seg lett gjennom krappe svinger og mange høydemeter ned til Courmayeur og videre gjennom den 11 km lange tunnelen under Mont-Blanc-massivet fram til Chamonix-dalen. Inne i tunnelen passerte vi igjen grensen mellom Italia og Frankrike. I Chamonix ventet Madame Duc oss på sitt pensjonat La Tapia.

Fjerde dag var hviledag. Noen tok heisen til Aiguille de Midi på 3900 moh og gikk deler av turen ned igjen. Noen gikk til Lac Blanc for å beskue Mont Blanc-massivet fra «øverste hylle» i dalen. I byen finnes eget høyfjellskontor og egen værmeldingsstasjon åpent for publikum, og ellers alt du kan drømme om av litteratur og utstyr for fjellinteresserte. Chamonix hadde vinter-OL i 1924, og de fleste bygningene i sentrum er fra denne perioden. Byen ligger i Haute-Savoie. I turistsesongene ti-dobles innbyggertallet og er spesielt populært som vintersportssted.

Femte dag fristet med fint vær, og en ny tredagers tur startet. Vi tok lokalbuss til Le Tour øverst i dalen. Dagens mål var en fjellhytte på 2700 moh – 1600 høydemeter opp. Det skulle bli en varm dag, og stien var både brattere og luftigere enn vi hadde tenkt på forhånd. Alternativ sti langs hele brefallet var mer utsatt for steinsprang. Vi fulgte stien mot Col de Balme. Ved Ch de Charamillon tok vi av og befant oss igjen i bratte, vakre blomsterlier. Stien gikk på en hylle i fjellsida, og enkelte passeringer fikk adrenalinet til å stige skikkelig. I slike oppstigninger er det rom for filosofering, ettertanke og til å legge nye strategier framover.

Av og til lurte jeg på hva det er som gjør at en har lyst til å gå 1600 meter ganske rett opp ei fjellside! Her gikk vi tett inntil breen Glacier du Tour og kunne studere de mange formasjonene i brefallet.

Vel oppe på Refuge Albert 1er møtte en ny atmosfære oss, denne hytta blir mest brukt som utgangspunkt for turer i de høyeste strøk. Stedet var fullt av fjellklatrere. Her fikk vi servert god hjemmelaget mat, noe vi ikke hadde ventet på en slik utpost.

På setra Les Mottets. Trekkspillmusikk til desserten.

Vi fikk møte våre to fjellførere og måtte forberede oss til neste dags bretur. Det ble prøving av stegjern og seler, og diskusjonene gikk høyt på trammen i en rosenrød solnedgang ved breen. Vi var heldige og fikk overnatte i den gamle, opprinnelige hytta – forholdsvis fri for stank av svette og annet ubehag. Her hadde det ligget fint folk før. Sanitærforholdene var meget beskjedne, det var mest fristende å hoppe over både tannpuss og vask. Om natten blåste en frisk fønvind, og det knirket bra i det gamle trehuset. Vel vitende om at her hadde det blåst kraftig før, ble det litt blund på øynene likevel.

Sjette dag. Vi våknet i bekmørke. Men dagen skulle gi oss sol og fint vær, og vinden fra i natt hadde løyet. Reveljen gikk kl. 3.30, frokost ble spist kl. 4, og kl. 4.30 var det avmarsj. Dagens tur skulle gå over breplatået Plateau du Trient og ned til Champex i Sveits. Vi ble delt i to tau-lag. Vel i gang på breen fikk vi oppleve soloppgangen over Mont-Blanc og Le Dru (den grusomme); dette var et uforglemmelig syn. Likeledes bød det på spenning å komme opp i 3300 meters høyde med tilhørende lekre fjell-

topper; Le Chardonay, Aiguille du Tour, du Pissoir, du Chardonnet, Aiguilles Dorees, osv. Vi ble loset oss over partier med sprekkdannelser og de siste hundre høydemetrene før fjellpasset Col Sup. Du Tour gikk bratt opp en snørenne, med dertil markerte bresprekker. Adrenalinet var på topp; her var det ikke lurt å skli ut. Her passerte vi grensen mellom Frankrike og Sveits, og det var tid for en rast. Det var fantastisk å vandre på plåtået og beskue en «urørt» verden rundt oss. Roc des Plines (3294 moh) ble siste høydepunktet på breen med en halsbrekkende utsikt. Vi passerte to fjellhytter, Cabane du Trient og Cabane d'Orny på veg ned, og lunsj nr. to denne dagen ble inntatt en sveitsisk dalside. Ennå gjenstod en del av turen. Breførerne valgte en luftig rute på en drøy times gange til fjellheisen ved Breya. Undervegs på denne strekningen tenkte ingen på å ta bilder eller å kommunisere, og vel framme pustet alle lettet ut. Joda, det ble også en fin og luftig opplevelse å ta turen med åpen stolheis ned til Champex. Vel framme på Relais d'Arpette i Arpette-dalen, kunne vi strekke ut og føle at dagen hadde vært fylt med mange nye opplevelser. Alle hadde nok sprenget noen grenser og fått styrket sin selvtilitt.

Overnatting i fjøset på Les Mottets.

Pensjonen Relais d'Arpette er holdt i god sveitisk stil, rent og ryddig, god mat og service. Ei flott fjellhytte som ligger midt i løypa til neste dagsetappe, som var en ny etappe på den klassiske rundturen Tour de Mont Blanc.

Sjuende dag – fra Arpette-dalen til La Forclaz – ble også en godværsdag. Dagen ville by på mange høydemeter opp og ned. Stien skulle bringe oss opp på fjellpasset Fenetre d'Arpette (vinduet) på 2700 moh med stupbratte fjellvegger på begge sider. Den siste delen av oppstigningen gikk innunder en av fjellveggene. Det sier seg selv at her går en ikke i regn og tordenvær, for steinsprangfaren er stor. Men utsikten på toppen var også her lønn for strevet, med et vakkert skue utover breen Glacier du Trient. Nordover og på andre siden av Rhônedalen kunne vi se det største fjellmassivet i Sveits, nemlig Grand Combin. Også denne dagen kunne vi studere de vakre blomstene langs stien, den mest kjente var vaniljeorkideen. Som vanlig ble det lunsj på toppen, iført shorts. Nedstigningen startet skarpt, gikk langs og tett inntil breen Glacier de Trient. Siste del av dagen gikk vi langs et kanal-vann-system, som gikk

På Col de Seigne. I bakgrunnen Mont Blanc-massivet.

Foto Snorre Korsvold

Bretur over Plateau du Trient, med start i mørket.

Foto Eli Nygård Johnsen

åpent og horisontalt i fjellsiden. Denne hylla i fjellsiden førte oss etter hvert fram til sivilisasjonen på Forclaz-fjellovergangen. Det var deilig å kunne strekke ut etter siste etappe, mens vi ventet på buss tilbake til Chamonix. Enda en kveld ventet oss i Chamonix.

Åttende og siste dag. Fri benyttelse før avreise til Genève på ettermiddagen. En sliten, men fornøyd gjeng satt igjen med mange nye inntrykk fra et tidligere ukjent fjellområde. Å reise gir perspektiv, vidsyn og forståelse mennesker og kulturer imellom. En lærer å sette pris på hvor bra en har det hjemme, spesielt med tanke på det unike hytte- og rutenettet vi har i fjellet. Vi har erfart at Norge enda har mye uberørt natur, relativt sett.

Vi var alle enige om det hadde vært fine dager og avstressende ferie.